

Το προφίλ του σπουδαστή της ελληνικής γλώσσας στο επίπεδο επάρκειας: Διδακτικές προκλήσεις και προτάσεις

Μαρίνα Κοκκινίδου* - Λήδα Τριανταφυλλίδου**

Στην εποχή μας η αποτελεσματική χρήση μιας γλώσσας δεν περιορίζεται στη γνώση του λεξιλογίου, της μορφολογίας και της σύνταξης. Είναι γνωστό, επίσης, ότι η επικοινωνιακή ικανότητα δεν μπορεί να ορίζεται μόνον ως αριθμός γλωσσικών πράξεων που προσαρμόζονται από τον χρήστη στις διαφορετικές περιστάσεις επικοινωνίας, αλλά ως μια πιο σύνθετη διαδικασία: μια δυναμική επιλογής κατάλληλων στρατηγικών που οδηγούν στην ενεργό συμμετοχή του χρήστη στην κοινωνία μέσα στην οποία ζει και εργάζεται. Οι στόχοι αυτοί ισχύουν τόσο στη διδασκαλία της μητρικής όσο και της ξένης γλώσσας. Στη δεύτερη όμως περίπτωση και ειδικά στο επίπεδο επάρκειας, όπως αυτό ορίζεται από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (στο εξής ΚΕΠΑ)¹, σημαίνει ότι ο ξένος χρήστης μιας γλώσσας, στην προκειμένη περίπτωση της Ελληνικής, θα πρέπει να μπορεί να λειτουργήσει ως «Ανεξάρτητος Χρήστης» (Independent User) με την απαιτούμενη κοινωνιογλωσσική καταλληλότητα τόσο σε μια φιλική περίσταση επικοινωνίας (π.χ. στην παρέα) όσο και σε περιβάλλοντα με υψηλότερες απαιτήσεις (π.χ. εργασία, πανεπιστήμιο, επίσημες συναλλαγές και κοινωνικές συναναστροφές).

Στην παρούσα εργασία θα παρουσιαστεί το προφίλ των σπουδαστών του επιπέδου επάρκειας και θα επισημανθούν οι ανάγκες και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην κατάκτηση της γλώσσας σε αυτό το επίπεδο και ιδιαίτερα στην παραγωγή γραπτού λόγου. Επιπλέον, θα εξειδικευθεί η συζήτηση στο θέμα των σπουδαστών που εισέρχονται και αρχίζουν να σπουδάζουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ελληνικά ΑΕΙ, ΤΕΙ και ιδιωτικές σχολές) δεδομένου ότι κατά τη φοίτησή τους τα πρώτα εξάμηνα αντιμετωπίζουν συχνά διαφορετικά προβλήματα και δυσκολίες από τους υπόλοιπους σπουδαστές. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν προτάσεις για την επιλογή θεματικών ενοτήτων και κειμένων, καθώς και προτάσεις για τη διδακτική αξιοποίησή τους σε τάξεις σπουδαστών επιπέδου επάρκειας και άνω. Οι διδακτικές αυτές προτάσεις αποτελούν μια προσπάθεια συμβολής σε ένα επίπεδο που χαρακτηρίζεται από έλλειψη διδακτικού υλικού, σε αντίθεση με τα επίπεδα Α και Β, όπου διδάσκοντες και σπουδαστές έχουν στη διάθεση του πληθώρα εγχειριδίων καθώς και ηλεκτρονικό υλικό για την εκμάθηση της Ελληνικής.

Σύμφωνα τόσο με το ΚΕΠΑ² όσο και με τα αναλυτικά προγράμματα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ)³ και του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ΣΝΕΓ)⁴ του ΑΠΘ, ο σπουδαστής του επιπέδου επάρκειας πρέπει να χαρακτηρίζεται από σημαντικό βαθμό αυτοδυναμίας στην επικοινωνία του με τους φυσικούς ομιλητές της γλώσσας στόχου. Η επικοινωνία μαζί τους πρέπει να γίνεται αβίαστα, ενώ ο ίδιος πρέπει να έχει την ικανότητα να κατανοεί εκτεταμένο λόγο όπως και τις κύριες ιδέες ενός σύνθετου κειμένου για συγκεκριμένα και αφηρημένα θέματα. Επίσης πρέπει να μπορεί να παραγάγει κείμενο για ένα

* Δρ. Μαρίνα Κοκκινίδου, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ), Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ΑΠΘ. E-mail: mkokkin@smg.auth.gr

** Δρ. Λήδα Τριανταφυλλίδου, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ), Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ΑΠΘ. E-mail: trilida@gmail.com

¹ (Council of Europe 2001, 23-24)

² (Council of Europe 2001, 24)

³ (Αντωνοπούλου κ.ά. 2013) (Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας 2012)

⁴ (Αλεξανδρή κ.ά. 2010)

ευρύ φάσμα θεμάτων συμπεριλαμβανομένων και τεχνικών ζητημάτων της ειδικότητάς του, να υποστηρίξει τις απόψεις του ή να αντικρούσει άλλες με επιχειρήματα και να αναφέρει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα διαφορετικών εναλλακτικών, να μπορεί να περιγράψει πρόσωπα, τόπους, να αφηγηθεί μια ιστορία όπως και δικές του εμπειρίες, να εκφράσει ιδέες, ανάγκες, προθέσεις, σκέψεις, όνειρα, φιλοδοξίες. Όσον αφορά τα είδη κειμένων με τα οποία έρχονται σε επαφή οι σπουδαστές του επιπέδου αυτού είναι ειδήσεις, άρθρα από εφημερίδες, περιοδικά, ίντερνετ, διαλέξεις, δοκίμια, αναφορές, επίσημα γράμματα όπως επίσης και κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας (κυρίως πεζογραφία). Οι θεματικές περιοχές στις οποίες καλούνται να αντεπεξέλθουν είναι η καθημερινή προσωπική, επαγγελματική και κοινωνική ζωή, τα ταξίδια, οι μετακινήσεις, η διασκέδαση, η διατροφή, η υγεία, η περίθαλψη, ο αθλητισμός καθώς και τα διάφορα κοινωνικά ζητήματα όπως οι διαπροσωπικές σχέσεις, το περιβάλλον, η οικονομία, η πολιτική, η οικολογία, τα ΜΜΕ, η εκπαίδευση, οι δημόσιες υπηρεσίες.⁵ Τέλος, όσον αφορά την κοινωνιοπολιτισμική ικανότητα, οι σπουδαστές του επιπέδου αυτού πρέπει να είναι επαρκείς γνώστες της ελληνικής κοινωνίας και κουλτούρας και των ιδιαιτεροτήτων της, ώστε να μπορούν να εκφράζονται και να επικοινωνούν κατάλληλα σε κάθε περίπτωση σε οικείο ή επίσημο ύφος.⁶

Οι σπουδαστές του ΣΝΕΓ είναι συνήθως ξένοι ενήλικες οι οποίοι επιθυμούν να μάθουν ελληνικά για λόγους που έχουν σχέση με την οικογένειά τους (Ελληνες συγγενείς, οικογένεια, σύντροφος), τις σπουδές τους (θέλουν να σπουδάσουν στα ελληνικά ΑΕΙ σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό επίπεδο, ιδιαίτερα σε επιστήμες όπως η θεολογία, η νομική, τα οικονομικά, η ιατρική κτλ, ή σε ιδιωτικές σχολές και κέντρα ελευθέρων σπουδών) ή επειδή μένουν ή θέλουν να μείνουν, εργάζονται ή επιθυμούν να εργαστούν στην Ελλάδα. Προέρχονται από όλα τα μέρη του κόσμου, είναι κάτοχοι απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αρκετοί από αυτούς είναι κάτοχοι τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης⁷. Όσον αφορά το επίπεδο επάρκειας αυτό είναι δυνατόν να κατακτηθεί το συντομότερο μετά από 8 μήνες εντατικής φοίτησης (20 ώρες/ εβδομάδα) ενώ το μεγαλύτερο μέρος των σπουδαστών επιθυμεί να αποκτήσει πιστοποίηση ελληνομάθειας B2 –ιδιαίτερα όσοι επιθυμούν να σπουδάσουν στα ελληνικά ΑΕΙ, για τους οποίους η πιστοποίηση αυτού του επιπέδου είναι υποχρεωτική. Η πιστοποίηση αυτή χορηγείται από το ΣΝΕΓ του ΑΠΘ ή από το Διδασκαλείο Ελληνικής Γλώσσας του ΕΚΠΑ σε αντίστοιχες εξετάσεις δύο φορές τον χρόνο (Ιούνιο και Σεπτέμβριο) ή από το ΚΕΓ (κάθε Μάιο στην Ελλάδα και στο εξωτερικό). Αυτό σημαίνει ότι η παρεχόμενη γλωσσική εκπαίδευση θα πρέπει να καταστήσει αυτούς τους σπουδαστές ικανούς χρήστες της Ελληνικής για να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας, η οποία αλλάζει με ταχείς ρυθμούς, αλλά και για να μπορέσουν να εισέλθουν και να επιβιώσουν στον ακαδημαϊκό χώρο.

1. Οι εξετάσεις επάρκειας του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας

Οι εξετάσεις επάρκειας του ΣΝΕΓ δομούνται σύμφωνα με τα κριτήρια και τα επίπεδα γλωσσομάθειας όπως αυτά ορίζονται στο ΚΕΠΑ του Συμβουλίου της Ευρώπης,⁸ και ειδικότερα σε ό,τι αφορά την Ελληνική σύμφωνα με τα επίπεδα γλωσσομάθειας όπως

⁵ (Council of Europe 2001, 24), (Αντωνοπούλου κ.ά. 2013, 172), (Αλεξανδρή κ.ά. 2010), (ΚΕΓ 2012)

⁶ (Αντωνοπούλου κ.ά. 2013, 204)

⁷ Βλ. (Ευσταθιάδης κ.ά., 2001, 15-16) αλλά και σύμφωνα με την προσωπική εμπειρία των γραφουσών, οι οποίες είναι μέλη του μόνιμου διδακτικού προσωπικού του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας.

⁸ (Council of Europe 2001)

ορίζονται από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,⁹ το syllabus του ΣΝΕΓ,¹⁰ λαμβάνοντας πάντα υπόψη την υπάρχουσα έρευνα και βιβλιογραφία για την αξιολόγηση της Ελληνικής ως δευτέρας/ξένης γλώσσας¹¹.

Οι εξετάσεις επάρκειας του ΣΝΕΓ περιλαμβάνουν γραπτή και προφορική εξέταση (120 και 30 μονάδες αντίστοιχα). Το γραπτό κομμάτι των εξετάσεων διαρκεί 3 ώρες και απαρτίζεται από τέσσερα μέρη (30 μονάδες το καθένα):

- α. Κατανόηση Προφορικού Λόγου (ΚΠΑ)
- β. Κατανόηση Γραπτού Λόγου (ΚΓΛ)
- γ. Γλωσσική Επίγνωση (ΓΕ)
- δ. Παραγωγή Γραπτού Λόγου (ΠΓΛ)

Η προφορική εξέταση διεξάγεται την ίδια μέρα με μορφή συνέντευξης. Η διάρκειά της είναι από 15 ως 20 λεπτά και περιλαμβάνει τρία μέρη (σύντομες βασικές ερωτήσεις, ερωτήσεις ανάπτυξης απόψεων και ένα παιχνίδι ρόλων μεταξύ των εξεταζόμενων). Οι εξεταζόμενοι προσέρχονται στον χώρο της εξέτασης ανά δύο και βαθμολογούνται ξεχωριστά από δύο εξεταστές.

Για να περάσει επιτυχώς τις εξετάσεις ο εξεταζόμενος πρέπει: α. να συγκεντρώσει το 50% του συνόλου των μονάδων (δηλ. τουλάχιστον 75/150) και β. να συγκεντρώσει το 30% της βαθμολογίας της κάθε επιμέρους δεξιότητας (δηλ. τουλάχιστον 10/30). Ειδικότερα, εξετάζονται οι τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες προσθέτοντας σε αυτές και ένα μέρος με τίτλο «γλωσσική επίγνωση», το οποίο αφορά τη σωστή χρήση της γλώσσας με δοκιμασίες που ελέγχουν τη γλωσσική ικανότητα του υποψηφίου στο επίπεδο της μορφολογίας, της σύνταξης και της παραγωγής.¹²

Τα κείμενα στα οποία βασίζονται οι δοκιμασίες είναι κείμενα από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο ή από το διαδίκτυο πρόσφατα δημοσιευμένα και αφορούν θέματα της επικαιρότητας όπως ορίζονται για το επίπεδο B2. Τα θέματα υφίστανται ελάχιστες συνήθως αλλαγές σε επίπεδο λεξιλογίου και σύνταξης από την ομάδα σύνταξης θεμάτων των εξετάσεων επάρκειας, η οποία αποτελείται από μέλη του διδακτικού προσωπικού του ΣΝΕΓ.¹³ Διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό ότι ο σπουδαστής που θα αποκτήσει τελικά το πιστοποιητικό επάρκειας θα είναι ικανός να επικοινωνήσει τόσο με τους οικείους του όσο και με δημόσιες υπηρεσίες ή τον εργοδότη του, να ακούσει και να κατανοήσει ειδήσεις, να στείλει μια επίσημη επιστολή ή να εκφράσει προφορικά ή γραπτά τις απόψεις του για κάποιο θέμα της σύγχρονης ζωής.¹⁴

Οι υποψήφιοι των εξετάσεων επάρκειας, ενώ αποδεικνύουν την ικανότητά τους να αντεπεξέλθουν στις δοκιμασίες που ελέγχουν την κατανόηση και παραγωγή προφορικού

⁹ (Ευσταθιάδης κ.ά. 2001), (Αντωνοπούλου κ.ά. 2013)

¹⁰ (Αλεξανδρή κ.ά. 2010)

¹¹ (Βαρλοκώστα & Τριανταφυλλίδου 2003), (Ιακώβου & Μπέλλα 2004), (Κοντός κ.ά. 2002)

¹² (Τακούδα κ.ά. 2014)

¹³ Στην ομάδα σύνταξης θεμάτων μετείχαν για μακρά χρονική περίοδο και οι γράφουσες. Βλ. επίσης Κοκκινίδου & Τριανταφυλλίδου (2015, υπό έκδοση).

¹⁴ Διαθέσιμα δείγματα των εξετάσεων επάρκειας του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του ΑΠΘ υπάρχουν στη διεύθυνση:

<http://smg.web.auth.gr/wordpress/smg.web.auth.gr/httpdocs/wordpress/wp-content/uploads/2011/12/NewΟδηγοίς+γι-.pdf> του Διδασκαλείου του ΕΚΠΑ στο:

http://www.greekcourses.uoa.gr/fileadmin/greekcourses.uoa.gr/uploads/DOCUMENTS_DIAFORA/Maios_2012.pdf και του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στο: <http://www.greeklanguage.gr/certification/node/149>

καθώς και την κατανόηση του γραπτού λόγου, παρουσιάζουν αδυναμίες στην παραγωγή γραπτού λόγου και ιδιαίτερα όταν καλούνται να συντάξουν κείμενα σε επίσημο ή τυπικό ύφος. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται και η έρευνα της παρούσας εργασίας.

Οι δοκιμασίες που ελέγχουν την παραπάνω δεξιότητα στις εξετάσεις επάρκειας συνίστανται στη συγγραφή ενός φιλικού γράμματος ή e-mail και ενός δοκιμίου, όπου ο σπουδαστής με τη μορφή άρθρου σε ενημερωτικό έντυπο ή ιστοσελίδα ή με τη μορφή επίσημης επιστολής καλείται να εκθέσει τις απόψεις του για κάποιο ζήτημα της σύγχρονης ζωής ή να ανταποκριθεί σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση. Για τη βαθμολόγηση του γραπτού λόγου λαμβάνονται υπόψη: α. η επαρκής ανάπτυξη του περιεχομένου και η επικοινωνιακή καταλληλότητα, β. η μορφολογία και η σύνταξη, γ. η λογική αλληλουχία και συνοχή και δ. το λεξιλόγιο και η ορθογραφία.

2. Περιγραφή πληθυσμού και αποτελέσματα

Στις εξετάσεις επάρκειας ελληνομάθειας του ΣΝΕΓ του Ιουνίου 2014 συμμετείχαν 116 άτομα, πέτυχαν 82 (ποσοστό 71%) και απέτυχαν 34 (ποσοστό 29%). Ο υψηλότερος βαθμός ήταν 8,97 και ο χαμηλότερος 1,13 με άριστα το 10 και βάση το 5. Στις εξετάσεις του Σεπτεμβρίου, γράφτηκαν 59 άτομα, προσήλθαν 48, από του οποίους πέτυχαν 35, ποσοστό 73% και απέτυχαν 11, ποσοστό 27%, με υψηλότερο βαθμό 9,23 και χαμηλότερο 1. Οι εξεταζόμενοι προέρχονταν από τις εξής χώρες: Αίγυπτο, Αλβανία, Αρμενία, Βουλγαρία, Γερμανία, Γεωργία, Ελβετία, ΗΠΑ, Ιορδανία, Ιράκ, Ιράν, Ιταλία, Λευκορωσία, Λιβύη, Μαρόκο, Μολδαβία, Μπαγκλαντές, Ουγγαρία, Ουκρανία, Ουζμπεκιστάν, Παλαιστίνη, ΠΓΔΜ, Ρωσία, Ρουμανία, Σερβία, Σουδάν, Συρία, Τουρκία, Φινλανδία, Ελλάδα (ομογενείς) και ήταν κάτοχοι τουλάχιστον απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τις χώρες τους. Ας σημειωθεί εδώ ότι η πλειονότητα συνήθως των εξεταζομένων είναι σπουδαστές του ΣΝΕΓ και έχουν παρακολουθήσει εντατικά μαθήματα (20 ώρες/ εβδομάδα επί οκτώ μήνες). Μικρότερο ποσοστό είναι αυτό που έχει ολοκληρώσει δύο έτη παρακολούθησης μαθημάτων και ακόμα μικρότερο είναι άτομα που ζουν στην Ελλάδα πολλά χρόνια και επιθυμούν να αποκτήσουν το πιστοποιητικό.

Από τις εξετάσεις επάρκειας του 2014 του ΣΝΕΓ εξετάστηκαν οι γραπτές παραγωγές λόγου και επιλέχθηκαν ενδεικτικά αποσπάσματα από τρεις κατηγορίες γραπτών: ορισμένα από εξεταζόμενους που συγκέντρωσαν την υψηλότερη βαθμολογία σε όλες τις δεξιότητες, μερικά που ήταν χαμηλής επίδοσης και πολύ κοντά στη βάση και ένα δυο ενδεικτικά αποτυχόντων με βαθμολογία κάτω από τη βάση του 5. Στα γραπτά υψηλών και μετρίων επιδόσεων παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

α. ορθογραφικά λάθη σε βασικές λέξεις όπως *νοσοκομίο*, *εξωτερικό*, *επυθμία*, *να κρίψω*, *μάληστα* αλλά και δημιουργία λέξεων *χειρουργία* αντί για χειρουργική (βλ. δείγματα 1 & 2 στο παράρτημα της εργασίας)

β. έλλειψη επαρκούς στήριξης επιχειρημάτων

γ. χρήση λανθασμένων εκφράσεων όπως *θα μπορούσα να προσφέρω μεγαλύτερη εμπειρία χειρουργική* (βλ. δείγμα 2)

δ. προβλήματα στην κοινωνιογλωσσική καταλληλότητα των κειμένων (π.χ κάποιος υπογράφει ως κ. (κυρία) ή «εκβιάζει» ότι θα αποχωρήσει από την εταιρεία αν δεν εισακουστούν τα αιτήματά του) από χρήστες της γλώσσας που δείχνουν ότι δεν είναι σε θέση

να χειριστούν ένα θέμα που απαιτεί εξοικείωση όχι μόνο γλωσσική αλλά και κοινωνική (κοινωνιογλωσσολογική καταλληλότητα)¹⁵ (βλ. δείγματα 3 & 4)

ε. δυσκολία έκφρασης σε αφηρημένο επίπεδο (π.χ. κάποιιο συχνά εγκαταλείποντας το αφηρημένο επίπεδο που ουσιαστικά απαιτείται, μεταφέρουν το θέμα σε προσωπική βάση) (ενδεικτικά βλ. δείγμα 3).

Μεγαλύτερες δυσκολίες και ελλείψεις παρουσιάζονται στον γραπτό λόγο των υποψηφίων που απέτυχαν ή πέρασαν με βάση στις εξετάσεις, οι οποίες είναι ενδεικτικές των αδυναμιών τους. Εδώ δεν υφίσταται ούτε το απαιτούμενο λεξιλόγιο ούτε οι απαιτούμενες γραμματοσυντακτικές δομές για να αναπτυχθεί ένα αφηρημένο θέμα, όπως επίσης συχνά δεν έχουν γίνει κατανοητές οι οδηγίες ή/και το κείμενο είναι κάποτε μερικώς ή τελείως εκτός θέματος (βλ. δείγματα 6-9).

Ακολουθεί πίνακας με χαρακτηριστικά λάθη που παρατηρήθηκαν στα γραπτά των δυο αυτών εξεταστικών περιόδων (Ιουνίου & Σεπτεμβρίου 2014)

2.1. Ενδεικτικά λάθη

Άρθρο	Απουσία άρθρου	<i>^ καλύτερος τόπος να βρούμε.. σε όλους ^ άνεργους ώστε ^ νέοι να...</i>	
	Επιπλέον άρθρο	<i>αν παντρευτείς στη μεγάλη ηλικία περιμένω τη απάντηση δεν έχει λεφτά να πληρώσει στους υπαλλήλους</i>	
	Μορφολογία Ορθογραφία	<i>της αξίες της ζωής, η συνάδελφή μου</i>	
Ουσιαστικό	Ορθογραφία	<i>δικαιολογικά, ευλογεία, εξωτερικό, ζοί [ζωή], γνόμη, υποχριόσεις, πρόβλημα, κήμενο, μήνιμα, χρώνια, οικογένια, γυνέκα, χρωνών, πρωτερότητα</i>	
	Λάθος τονισμός	<i>δουλεία, δουλύα, την καρδήα σου</i>	
	Επιρροή από λανθασμένη προφορά	<i>ξεκάταρη, προτηρίματα, διάβαζμα, απάντισι στατιστεκές</i>	
	Φωνητική γραφή	<i>με ανυπομονή [αντί για υπομονή/ανυπομονησία]</i>	
	Μορφολογία	<i>στο σπίτι τους γονείς τους [των γονιών]</i>	
Επίθετο	Ορθογραφία	<i>σε άλα μέροι, οραιό, ελέφθερει [ελεύθερη], ομελετική, υπεύθηνη</i>	
	Συμφωνία επιθέτου- ουσιαστικού	<i>πολύ φασαρία, πολλά προβλήματα, υγιεινές λαχανικά, η ζωή μας είναι όμορφα</i>	
Ρήμα	Ορθογραφία	<i>τελιώσει, τελιώνοντας, τελείσες, χάρικα, θειμάσαι, να βοιθίσουμε, εξαρτόνται, να παντρεφτείς, είσε</i>	

¹⁵ (Canale and Swain 1980)

	Λάθη μορφολογίας: Ανύπαρκτοι τύποι	<i>σημένη, τεριάζει, διαζίγισε [πήρε διαζύγιο, χώρισε], ευχείσω [να ευχηθώ], έμασα [έμαθα] να προλέει, σκέφτησα, να κοβαλείς, θα πρόσφερνα, στενοχωρέτηκα</i>
	Λάθη μορφολογίας και σύνταξης	<i>ελπίζω θα πάρεις όλα τα θα καταφέρουμε ώστε ^ νέοι ^ μπορούν να βρουν ξέρει ότι πολλοί νέοι τελειόντας το πανεπιστήμιο συνήθως δεν βρουν δουλειά</i>
Επίρρημα	Ορθογραφία	<i>γρύγορα, καλήτερα, οποσσδήποτε, καλλά, λόγω, καταρχίν, πάλη [πάλι]</i>
	Μορφολογία- σύνταξη	<i>της αξίες της ζωής σαν υγεία [όπως η]</i>
Αντωνυμίες	Μορφολογία- σύνταξη	<i>θέλω να σου πληροφορήσω τώρα που θα αφήσω [θα σε αφήσω] θέλεις να κάνεις παιδιά <u>οι</u> <u>οποίοι</u> χρειάζονται φροντίδα</i>
Μετοχές	Ορθογραφία Μορφολογίας (στον σχηματισμό των τύπων)	<i>ευτιχισμένη, τελειόντας παντρευμένη</i>
	Φωνητική γραφή	<i>αναγκαζμένη, φοβιζμένοι</i>
Σύνδεσμοι	Ορθογραφία	<i>όμος, επιδή</i>
Προθέσεις	Λάθος επιλογή πρόθεσης δηλ. λάθος λεξιλογίου	<i>δίνω μια συμβουλή <u>για</u> σένα μπορείτε να επικοινωνήσετε <u>μαζί με</u> [αντί για σε μου] αυτόν τον αριθμό</i>
	Λάθος εκφράσεις	<i>δεν σημαίνει ότι μπορείς να κοβαλείς όλα τα έξοδα της καθημερινής ζωής</i>

Σε γραμματοσυντακτικό επίπεδο, όπως διαφαίνεται στα γραπτά τους, οι εξεταζόμενοι δεν έχουν κατακτήσει τη χρήση των πιο πολύπλοκων δομών και φαινομένων του επιπέδου B2 (σε επίπεδο μορφολογίας τους δυσκολότερους τύπους ουσιαστικών όπως τα ουδέτερα σε -ον και σε -ος κτλ, επιθέτων όπως τα -ύς-εία-ύ, τα -ης-ης-ες κ.ά., μετοχών, ρημάτων όπως η εσωτερική αύξηση και σε επίπεδο σύνταξης φαινόμενα όπως η ουσιαστικοποίηση, οι δευτερεύουσες υποθετικές προτάσεις που δηλώνουν το απραγματοποίητο στο παρελθόν, η δυνητική ή η ευκτική κ.ά.) παρόλο που είναι ικανοί να τα αναγνωρίζουν στην κατανόηση προφορικού ή γραπτού λόγου. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται όχι μόνον στην παραγωγή γραπτού λόγου αλλά και στην παραγωγή προφορικού, όπου όμως λόγω του πιο ανεπίσημου χαρακτήρα του οι απαιτήσεις δεν είναι τόσο υψηλές και καταφέρνουν να καλύπτουν τις τυχόν αδυναμίες τους συχνά με χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών¹⁶.

Για παράδειγμα σε μια προφορική συζήτηση για τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα είναι δυνατόν οι σπουδαστές να παρουσιάσουν επαρκή επιχειρηματολογία χωρίς ιδιαίτερα

¹⁶ Για τυπολογία και χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών βλ. (Tarone 1977), (Baylostok 1990), (Kasper & Kelleman 1997), (Poulisse 1990), (Βαρλοκόστα & Τριανταφυλλίδου 2003).

πολύπλοκες συντακτικές δομές. Αυτό όμως δεν είναι δυνατόν στην παραγωγή γραπτού λόγου αφού εδώ δεν υπάρχει η δυνατότητα επανεκκινήσεων, διορθώσεων, μικρών λαθών που δεν εμποδίζουν την επικοινωνία, παραγλωσσικών στοιχείων (όπως τόνος φωνής, κινήσεις, εκφράσεις προσώπων κτλ) που υποβοηθούν την επικοινωνία κτλ. «Τα γραπτά μένουν» και πρέπει να εκφράσουν με πληρότητα και ακρίβεια τα πάντα.¹⁷ Η παραγωγή γραπτού λόγου όμως είναι αποφασιστικής σημασίας γι' αυτούς που θέλουν να εισαχθούν και να σπουδάσουν στο ελληνικό πανεπιστήμιο και ιδιαίτερα στις θεωρητικές σχολές, αφού εκεί κρίνονται, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, από γραπτές εξετάσεις στις οποίες πρέπει να αναπτύξουν κάποιο θέμα.

Συχνά οι εξεταζόμενοι για να ανταποκριθούν στις δυσκολίες κάνουν χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών τόσο στην παραγωγή προφορικού όσο και γραπτού λόγου.¹⁸ Ανάμεσα στις πιο συχνές στρατηγικές που παρατηρήθηκαν στα γραπτά που εξετάστηκαν είναι της αναπλήρωσης (compensatory strategies), που διευκολύνουν και επιτρέπουν την αναπλήρωση ή την κάλυψη κενών ή ελλείψεων. Για παράδειγμα, γίνεται χρήση συνώνυμων και περιφρασης για την απόδοση της λέξης που λείπει. Η έρευνα για τις στρατηγικές εκμάθησης, και κυρίως τις επικοινωνιακές στρατηγικές, ξεκίνησε με την παρατήρηση ότι οι ομιλητές μια δεύτερης γλώσσας χρησιμοποιούν μια σειρά από «τεχνάσματα» για να αντεπεξέλθουν στην έλλειψη γλωσσικής επάρκειας στη γλώσσα στην οποία προσπαθούν να εκφραστούν, είτε αυτές είναι αναπλήρωσης είτε αποφυγής. Στρατηγικές που εμφανίστηκαν συχνότερα στα γραπτά που εξετάστηκαν ήταν: η παράφραση (paraphrase), η περιφραση (circumlocution), η αποφυγή θέματος (topic avoidance) και η εγκατάλειψη μηνύματος (message abandonment) κ.ά.¹⁹ Ειδικά για τους ενήλικες, ένας βασικός λόγος χρήσης τέτοιων στρατηγικών υφίσταται γιατί δεν μπορούν να εκφράσουν στη δεύτερη γλώσσα ιδέες και νοητικές διαδικασίες που έχουν ήδη αναπτύξει στην πρώτη τους γλώσσα, και γι' αυτό ψάχνουν να βρουν τρόπους για να υπερκαλύψουν αυτή την αδυναμία.²⁰ Δυστυχώς, στην περίπτωση μας, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε κατά το πόσο το άγχος της εξέτασης, ο περιορισμένος χρόνος που δεν επιτρέπει την προσεκτική επανάληψη του κειμένου, η νεαρή ηλικία των εξεταζομένων που δεν έχουν πιθανόν ακόμη αναπτύξει τις κατάλληλες στρατηγικές συγγραφής ή την ικανότητα να επιχειρηματολογήσουν ή η γνώση μιας προφορικής μορφής της γλώσσας επηρεάζουν τα αποτελέσματα της εξέτασης και την παραγωγή του γραπτού λόγου.²¹

3. Βασικές διαπιστώσεις και δυσκολίες

Οι εξεταζόμενοι που περνούν με επιτυχία τις εξετάσεις επάρκειας έχουν τη δυνατότητα να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ ή ιδιωτικές σχολές). Συναντώντας αρκετούς από αυτούς ως φοιτητές πια σε τμήματα ελληνικής γλώσσας ως ξένης ως υποχρεωτικό μάθημα για την απόκτηση πτυχίου (από 2 ως 6 εξάμηνα ανάλογα με τη Σχολή), έχουμε παρατηρήσει ότι ακόμα και αυτοί που συγκέντρωσαν υψηλή βαθμολογία (δηλ. από 8 και πάνω) δεν έχουν ακόμα κατακτήσει το επίπεδο και την έκφραση στον γραπτό λόγο που απαιτείται σε ακαδημαϊκό περιβάλλον. Όπως οι ίδιοι μας δηλώνουν αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες στην παρακολούθηση μαθημάτων, στο να κρατούν σημειώσεις, στην κατανόηση

¹⁷ (Πολίτης 2001), (Γσιπλάκου 2007)

¹⁸ (Baylstock 1983), (Kasper & Kelleman 1997), (O'Malley & Chamot 1990), (Oxford 2001), (Poullisse 1990)

¹⁹ (Tarone 1977), (Bialystock 1990)

²⁰ (Salomone & Marsal 1997), (Towell & Hawkins 1994)

²¹ Βλ. επίσης (Αντωνοπούλου, Βαλετόπουλος, Καρακύργιου, Μουμτζή, Παναγιωτίδου 2006).

των παραδόσεων και φυσικά στην πλήρη κατανόηση των κειμένων των συγγραμμάτων. Υπολείπονται επίσης σε ειδικότερο λεξιλόγιο (ορολογία) το οποίο όμως φαίνεται να κατακτούν μετά το πρώτο ή δεύτερο έτος των σπουδών τους. Αυτές οι δυσκολίες είναι ακόμα μεγαλύτερες ανάμεσα σε φοιτητές θεωρητικών σχολών, οι οποίοι καλούνται να διαβάσουν μεγαλύτερης έκτασης κείμενα και συχνά στην καθαρεύουσα κτλ. σε σχολές όπως η Θεολογική ή η Νομική κ.ά.²² Εδώ να σημειώσουμε ότι σε επόμενο στάδιο θα ήταν χρήσιμη η έρευνα βάσει ερωτηματολογίου σε φοιτητές για την ακριβέστερη ανίχνευση των αναγκών και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν.

Προσπάθειες όμως γίνονται από μέλη του διδακτικού προσωπικού του ΣΝΕΓ, με σκοπό την πληρέστερη κάλυψη των ιδιαίτερων γλωσσικών αναγκών της παραπάνω ομάδας, όπως είναι η πρόσφατη δημιουργία αναλυτικού προγράμματος σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής για ακαδημαϊκούς σκοπούς, το οποίο άρχισε να εφαρμόζεται από την προηγούμενη ακαδημαϊκή χρονιά (2013-14)²³. Επιπλέον κατά τη διάρκεια των πανεπιστημιακών μαθημάτων ξένης γλώσσας (που για τους αλλοδαπούς φοιτητές είναι υποχρεωτικά η ελληνική) ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προσπάθεια εξοικείωσής τους με τον ακαδημαϊκό λόγο και ειδικότερα με: το λόγο ύφους (και τη διάκρισή του από το λαϊκό), με λόγιους τύπους επιθέτων, μετοχών, ρημάτων, προθέσεων, καθώς και με ορισμένα από τα χαρακτηριστικά του ακαδημαϊκού λόγου (λεξική πυκνότητα, αφαίρεση, γενίκευση, ουσιαστικοποίηση, παθητική σύνταξη κτλ)²⁴, μέσα από κείμενα με θέματα γενικότερου και διεπιστημονικού ενδιαφέροντος, αφού δεν υπάρχει δυνατότητα να διδάσκεται γλώσσα σε τμήματα φοιτητών μιας μόνο Σχολής. Άλλωστε συνήθως το ειδικό λεξιλόγιο (ορολογία) είναι ευθύνη των διδασκόντων του εκάστοτε επιστημονικού αντικειμένου και όχι των διδασκόντων γλώσσας²⁵.

Η θεματολογία που γενικότερα θεωρείται κατάλληλη τόσο για τμήματα φοιτητών όσο και για τμήματα προχωρημένης ελληνομάθειας (επίπεδο Γ) είναι κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά θέματα, περιβάλλον-οικολογία, διαπροσωπικές σχέσεις, υγεία, εκπαίδευση, εργασία, δημόσιος βίος, θεσμοί κτλ.²⁶ Ιδιαίτερα μέσα από εκλαϊκευμένα επιστημονικά άρθρα ή συνεντεύξεις από τον ημερήσιο ή περιοδικό τύπο ή το διαδίκτυο, τα οποία, καλό είναι να είναι πρόσφατα δημοσιευμένα και να ακολουθούν κατά το δυνατό την επικαιρότητα, ώστε να ελκύουν το ενδιαφέρον των φοιτητών αλλά και να τους φέρνουν σε ουσιαστική επαφή με την κοινωνική, πολιτική και οικονομική κατάσταση της χώρας, στην οποία καλούνται να ζήσουν και να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους ή και να εργαστούν. Είναι χρήσιμο επίσης, ιδιαίτερα τα τμήματα των φοιτητών, να έρθουν σε επαφή με κείμενα που θα συναντήσουν και θα κληθούν να συντάξουν κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους όπως: επιστημονικό άρθρο, βιβλιογραφία, πτυχιακή εργασία, μεταπτυχιακή και διδακτορική διατριβή, περίληψη επιστημονικού άρθρου κτλ. Κείμενα με τέτοιες προδιαγραφές προσφέρονται τόσο για την εξοικείωση των φοιτητών με τα γενικότερα χαρακτηριστικά του ακαδημαϊκού λόγου που αναφέρθηκαν παραπάνω όσο και για τη διεύρυνση των δεξιοτήτων τους.

²² Οι παρατηρήσεις αυτές προέρχονται από την εμπειρία των συγγραφέων, οι οποίες διδάσκουν νέα ελληνικά σε τμήματα φοιτητών του ΑΠΘ, οι οποίοι υποχρεούνται αντί άλλης ξένης γλώσσας να παρακολουθήσουν την Ελληνική.

²³ (Γαβρηλίδου κ.ά. 2014)

²⁴ Βλ. (Αραποπούλου & Γιαννουλοπούλου 2001)

²⁵ (Αγαθοπούλου 2012)

²⁶ Βλ. αναλυτικά προγράμματα σπουδών για το επίπεδο Γ του ΚΕΓ (Αντωνοπούλου κ.ά. 2013) και του ΣΝΕΓ (Καπουρκατσίδου κ.ά. 2014).

Για την επίτευξη των στόχων αυτών προτείνεται η διδακτική αξιοποίησή των παραπάνω κειμένων μέσω ενός συνδυασμού κειμενοκεντρικών και επικοινωνιακών μοντέλων προσέγγισης. Αναλυτικότερα, προτείνεται αρχικά να παρουσιαστούν στην τάξη τα δομικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το είδος του κάθε κειμένου, πάντα στο πλαίσιο επικοινωνίας μέσα στο οποίο αυτό εμφανίζεται και στο πλαίσιο των κοινωνικών πρακτικών που εξυπηρετεί ή των οποίων είναι μέρος. Άλλωστε πρωταρχικός στόχος του μαθήματος είναι πάντα η ανάπτυξη γενικότερων κοινωνικών δεξιοτήτων (όπως π.χ. να γίνει κάποιος δεκτός στο πανεπιστήμιο, να συναλλάσσεται σε δημόσιες υπηρεσίες κτλ.) σύμφωνα πάντα με το ΚΕΠΑ.²⁷ Παρουσιάζονται επίσης οι λεξικογραμματικές επιλογές του κειμένου και ο τρόπος οργάνωσης που εξυπηρετεί τον επιδιωκόμενο επικοινωνιακό του στόχο, δεδομένου ότι τα κείμενα σήμερα θεωρούνται γλωσσικές κατασκευές που εξυπηρετούν διαφορετικές κοινωνικές λειτουργίες και είναι ανάγκη να διδάσκονται συστηματικά.²⁸ Στη συνέχεια μπορεί να ακολουθήσει η από κοινού συγγραφή στην τάξη ανάλογου κειμένου με τα ίδια χαρακτηριστικά, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη της δεξιότητας παραγωγής γραπτού λόγου. Τα παραπάνω κείμενα όμως μπορούν και πρέπει να λειτουργούν και ως βάση για τη διεξαγωγή στην τάξη επικοινωνιακών δραστηριοτήτων, όπως η άσκηση των φοιτητών στο να παρουσιάζουν ιδέες και απόψεις με σαφήνεια προφορικά ή γραπτά, να υποστηρίζουν ή να αντικρούουν επιχειρήματα, να κάνουν περιλήψεις, παρουσιάσεις, συζητήσεις, να κρατούν σημειώσεις κτλ, ώστε να ανταποκρίνονται πληρέστερα στις ανάγκες της φοίτησής τους. Οι παραπάνω διδακτικές προτάσεις είναι δυνατό να εφαρμοστούν τόσο σε τμήματα φοιτητών όσο και σε τμήματα προχωρημένης ελληνομάθειας (επίπεδο Γ) με διαφορές ίσως στην επιλογή κειμένων στο πλαίσιο των παραπάνω θεματικών ενοτήτων, τα οποία θα εναρμονίζονται με τις γλωσσικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του εκάστοτε κοινού.

4. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Μετά από τα παραπάνω είναι φανερό ότι οι σπουδαστές που θα αποκτήσουν πιστοποιητικό επάρκειας ελληνομάθειας θα είναι ικανοί να αντεπεξέλθουν στις περισσότερες περιστάσεις επικοινωνίας και να διαχειριστούν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που μπορεί να είναι θέματα καθημερινής ζωής αλλά και αφηρημένα θέματα σε ανεπίσημο και οικείο ή σε πιο επίσημο ύφος με σχετική αυτοδυναμία. Εκείνοι όμως από αυτούς που θα συνεχίσουν τις σπουδές τους στα ελληνικά ΑΕΙ ή ΤΕΙ υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να έχουν δυσκολίες στην κατανόηση του προφορικού και του γραπτού λόγου των πανεπιστημιακών διαλέξεων και των πανεπιστημιακών εγχειριδίων αλλά και στην παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογου των ακαδημαϊκών τους αναγκών. Για τους λόγους αυτούς προτείνουμε τα ακόλουθα:

- Μετά τη εισαγωγή τους σε πανεπιστημιακές Σχολές, οι φοιτητές να παρακολουθούν την ελληνική ως μάθημα επιλογής ξένης γλώσσας 6 ώρες την εβδομάδα αντί για 3 όπως γίνεται μέχρι τώρα (για 2 έως 6 εξάμηνα ανάλογα με την κάθε Σχολή) ώστε να υπάρχει χρόνος εξάσκησης στη συγγραφή δοκιμίου και στην απόκτηση ακαδημαϊκού λεξιλογίου/λόγου.
- Να χωρίζονται τα τμήματα ανάλογα με τις Σχολές (θεωρητικές και θετικές τουλάχιστον) ώστε να δίνεται η δυνατότητα πιο εξατομικευμένης διδασκαλίας με εισαγωγή απαιτούμενης ορολογίας και ειδικών κειμένων.

²⁷ (Council of Europe 2001, 9 κ.ε.)

²⁸ Ιδιαίτερα τα κείμενα που ανήκουν στα ισχυρά κειμενικά είδη δηλαδή αυτά που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της διοίκησης, της επιστήμης και της τεχνολογίας (Ματσαγγούρας 2004).

- Να δημιουργηθεί κατάλληλο διδακτικό υλικό που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτού του κοινού.

Παράρτημα:

Ενδεικτικά κείμενα παραγωγής γραπτού λόγου εξετάσεων επάρκειας ελληνομάθειας (Ιουνίου & Σεπτεμβρίου 2014) του ΣΝΕΓ ΑΠΘ.

A. Τα τέσσερα δείγματα γραπτού λόγου που ακολουθούν είναι από εξεταζόμενους που συγκέντρωσαν υψηλή βαθμολογία από 8 και πάνω στο σύνολο και (από 23 ως 27 στα 30 στην παραγωγή του γραπτού λόγου)

Δείγμα 1:

Αγαπητέ κ. Βλάχο,

με την παρούσα αποστολή θα ήθελα να Σας ενημερώσω για την συμμετοχή μου στο διαγωνισμό που πραγματοποιούσε την περασμένη εβδομάδα στην εταιρία μας. Την θέση του προϊστάμενου του Λογιστικού τμήματος πήρε η κ. Άννα Χ. Κατά τη γνώμη μου είναι καλή επιλογή διότι η λεγόμενη κ. Άννα δουλεύει στην εταιρία μας εδώ και 10 χρόνια και έχει ανεκτίμητη εμπειρία και κατάλληλες γνώσεις. Όμως δεν έχει ούτε την ευθυμία ούτε τις ιδαιίες για την ανάπτυξη της επιχείρησης Σας.

Δεν θέλω να αλλάζετε την απόφασή σας, αλλά αν είναι δυνατόν, θα ήθελα να μου δώσετε μια ακόμα ευκαιρία να σας αποδείξω ότι είμαι έτοιμη για την ανώτερη θέση. Λόγω αυτού, σας στέλνω τα σχέδια μου σχετικά με την εξέλιξη και το προϋπολογισμό. Ελπίζω ότι θα τα συζητήσουμε από κοντά και να σας εξηγήσω όλες τις λεπτομέρειες.

Με εκτίμηση,

Ελένη Παπαδοπούλου

Δείγμα 2:

Κύριε διευθυντά,

πριν λίγο πήρα την είδηση ότι ο συνάδελφός μου δέχτηκε την θέση σαν διευθυντής του τμήματος καρδιολογικής χειρουργίας. Δεν μπορώ να κριψω ότι είμαι απογοητευμένος με την απόφαση του νοσοκομίου, λόγο το ότι νομίζω θα μπορούσα να προσφέρω πολλά στο νοσοκομείο σ αυτήν τη θέση.

Πρώτον, οι έρευνες που έχω κάνει στην καρδιολογική χειρουργία είναι αναγνωρισμένες σε όλον τον κόσμο, και ξέρετε ότι μια έρευνα μάληστα έχει εκδοθεί στο περιοδικό "Science". Επίσης, θα μπορούσα να προσφέρω μεγαλύτερη εμπειρία από τον συνάδελφο μου εφόσον έχω δουλέψει σε διάφορα νοσοκομία και στο εξωτερικό, θα πρόσφερνα και την ικανότητα για συνεργασία με τομείς καρδιολογικής χειρουργίας νοσοκομίων του εξωτερικού.

Με αυτά τα επιχειρήματα ήθελα να σας δείξω ότι είμαι κατάλληλος για την θέση του διευθυντή, ότι έχω πολλά προσόντα να προσφέρω. Ελπίζοντας να ξανασκεφτήτε την απόφαση σας, στέλνω πολλούς χαιρετισμούς.

Νίκος Παπαδόπουλος

Δείγμα 3:

Αξιότιμε κύριε διευθυντά,

Σας γράφω αυτή την επιστολή θα ήθελα να εκφράσω τα παράπονά μου για την προαγωγή της κυρίας Κ.Π. Πιο συγκεκριμένα, όπως ξέρετε έχω δουλέψει στην εταιρεία σας εδώ και 10 χρόνια και ειλικρινά εγώ περίμενα πολύ καιρό αυτή την προαγωγή. Θα ήθελα να ξενασκεφτείτε την

απόφασή σας. Αλλά πρώτα διαβάστε, παρακαλώ, τα επιχειρήματά μου. Κατ' αρχάς, εγώ έχω την μεγαλύτερη εμπειρία στην εταιρεία σας, ξέρω όλες τις λεπτομέρειες της δουλειάς μου και γενικά την κάνω πολύ επαγγελματικά.

Δεύτερον, πριν αρχίσω στην θέση μου εδώ, σπούδαζα εξωτερικό και μετά δούλευα για 2 χρόνια σε έναν διεθνή οργανισμό. Και τώρα ακόμα συνεχίζω σε κάθε σεμινάριο σε σχέση με την εργασία μου και για αυτό πληρώνω μόνη μου.

Τρίτον, με ξέρετε σαν υπεύθυνη υπάλληλη και επίσης πολύ τακτική, ειλικρινή, ακριβή, συνεπή και πολύ εργομανή, λατρεύω τη δουλειά μου.

Εκτός από αυτό, δεν πήρα ποτέ πολλά ρεπά και δεν χρησιμοποίησα αναρρωτικές άδειες, αν και το παιδί μου ήταν άρρωστο πολύ συχνά κατά τη διάρκεια της δουλειάς μου. Ακόμα δεν ζητούσα αύξηση του μισθού μου γιατί κατανοώ ότι είναι δύσκολο για την εταιρεία σας στην εποχή της κρίσης.

Επίσης, είχα πάντα υπερωρία. Αλλά μου αρέσει η δουλειά στην εταιρεία σας. Πιστεύω ότι θα αλλάξετε την απόφασή σας, γιατί για μένα είναι πολύ σημαντικό. Αν δεν αλλάξετε, δυστυχώς, δεν θα μπορέσω να συμφωνήσω με αυτήν την λύση σας και θα φύγω εγώ, αν και μου κάλεσαν πριν 2 εβδομάδες σε μια διεθνή τράπεζα, και αυτό μπορεί να είναι μια προοπτική εξέλιξης για μένα. Περιμένω την απάντησή σας και σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το ενδιαφέρον σας.

Με εκτίμηση,

κ. Ελένη Παπαδοπούλου

Δείγμα 4:

Αξιότιμε κύριε διευθυντά,

Με αυτή την επιστολή θα ήθελα να εκφράσω τα παράπονά μου για την επιλογή που κάνατε, την θέση που ήταν για μένα την πήρε ο συνάδελφός μου που κατά τη γνώμη μου δεν είναι τόσο ικανός όσο εγώ. Γιατί; Γιατί θα σας πω πιο συγκεκριμένα. Έχω 10 χρόνια που δουλεύω στην εταιρεία σας, έχω κάνει υπερωρίες απλήρωτες. Δεν έχω πάρει ρεπό εδώ και 3 μήνες. Ο μισθός μου μειώθηκε λόγω της κρίσης και δεν σας είπα τίποτα για αυτό. Όταν αποφασίσατε να το κάνετε αυτό (η αύξηση των μισθών) δεν σκεφτήκατε καθόλου για μας. Βέβαια είμαστε μόνο εργαζόμενοι στην εταιρεία σας, αλλά έχουμε τα δικαιώματά μας. Εντάξει, τι έγινε, έγινε.. Για τη θέση που την δώσατε στον συνάδελφό μου, νομίζω ότι εγώ ήμουν πιο κατάλληλη, γιατί έχω περισσότερα προσόντα, έχω κάνει μεταπτυχιακό στο εξωτερικό, έχω δουλέψει τόσα χρόνια για σας. Αλλά αυτό εσείς το ξέρετε.

Ζητάω από σας να ξανασκεφτείτε την απόφασή σας. Από τη θέση αυτή κρίνεται το μέλλον μου, το μέλλον της οικογένειάς μου.

Περιμένω την απάντησή σας και σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το ενδιαφέρον σας.

Με εκτίμηση,

Ελένη Παπαδοπούλου

Β. Ακολουθεί ενδεικτικό απόσπασμα από γραπτό εξεταζόμενου που έχει συγκεντρώσει υψηλή βαθμολογία στις άλλες δεξιότητες, αλλά όχι στην παραγωγή γραπτού λόγου, και όπου φαίνονται οι σημαντικές ελλείψεις κυρίως στην έκφραση και την ανάπτυξη του θέματος.

Δείγμα 5:

Αξιότιμε κύριε διευθυντή,

σας γράφω αυτό το γράμμα για να σας ζητήσω για να ξανασκεφτείτε την απόφασή σας λόγω της ανώτερης θέσεως.

Εγώ προσωπικά νομίζω πως έχω τα καλύτερα προσόντα για να πάρω αυτή τη θέση. Είμαι τώρα στην εταιρεία μας για δέκα χρόνια και πριν δούλευα στον ίδιο κλάδο για πέντε χρόνια. Έχω μεγάλη εμπειρία και ξέρω τι κάνω.

Επίσης ήμουνα μια πολύ καλή φοιτήτρια και πήρα ένα άριστο μεταπτυχιακό με τους συνάδελφους μου πηγαίνω πολύ καλά και αυτοί μ' ακούνε όταν λέω την γνώμη μου για ένα θέμα. Συνέχεια ζητάνε την βοήθεια μου για αποφάσεις, δουλειές και προσωπικά προβλήματα. Είμαι δημοφιλής και ξέρω να δίνω οδηγίες.

Εγώ νομίζω πως είμαι η καλύτερη επιλογή για αυτήν τη θέση

Σας παρακαλώ, σκεφτείτε το ξανά

με εκτίμηση,

Ελένη Παπαδοπούλου

Γ. Ακολουθούν τέσσερα αποσπάσματα, χαρακτηριστικά δείγματα παραγωγής γραπτού εξεταζόμενων που πέρασαν τις εξετάσεις με βαθμολογία ελάχιστα πάνω από τη βάση, αλλά η παραγωγή γραπτού δεν ανήκει σε καμία περίπτωση στο επίπεδο B2.

Δείγμα 6:

Αξιοτιμή κυρία,

Σας γραφω αυτό το γράμμα γιατί σκεφτομαι ότι δεν πήρα την ανώτερη θέση που ήθελα. Νομίζω ότι εχω περισσότερα προσόντα για τη θέση και θέλω, είμαι συγγουρι ότι και ο συναδελφός μου ξερει τη δουλεία του καλα, εγω δεν θέλω να πάρω τη θέση του αλλά μίπως θα μπορούσαμε να κάνουμε αυτή τη δουλειά μαζί. Εγω σπουδασα τосα χρονία στο πανεπιστιμιο και έκανα μεταπτυχιακο στο εξωτερικό. Βεβαιος είχα προβλήματα με τη γλωσσα, αλλά εσεις ξέρετε ότι έκανα ολλα ο,τι μπορούσα για να μάθω τη γλωσσα και νομίζω ότι τωρα το ξέρω καλά. Βεβαιος εσεις κάνατε τη απόφαση, αλλά εγω σας ζητάω να ξανασκεφτείτε.

Με τη εκτίμηση,

Ελένη Παπαδοπουλου

Δείγμα 7:

Γεια σας αγαπημένη κυρία Στρουτς!

Είμαι Νίκος Παπαδόπουλος υπάλληλος του τμήματος του μαρκετιγκ. Προηγούμενη εβδομάδα έμαθα ενδιαφέροντα πράγματα ότι ο Μαρκ πήρε την θέση, που ήταν ελεύθερη. Εγώ δεν συμφωνώ. Σκέφτομαι θα 'πρεπε να είμαι η δική μου. Ήρθα στην εταιρεία πριν 7 χρόνια και ξέρω όλους τους συναδέλφους μας. Μια φορά έχουμε μιλήσει όλοι μαζί για θέμα αυτής της θέσης, κι όλοι θεωρούν ότι εγώ δουλεύω γι' αυτήν. Κάτω να σας περιγράψω τον εαυτό μου, τις σπουδές και την εμπειρία μου που έχω.

Με την επιτυχία,

Νίκος Παπαδόπουλος

Δείγμα 8:

Γεια σας Ελένη,

Είμαι ο Πηλικο.. . Είμαι από την Ουκρανία. Τελείωσα το κολέγιο στο Κίεβο. Εγώ θέλω να δουλεύω στο γραφείο σας. Στην Ουκρανια ειχα δουλεψει. Εγω εχω συναδελφος. Αυτος δουλευει στο γραφειο σας και αυτος ειπε, ότι σεις ψαχνετε ανθρωπους, επειδη εχετε τις θεσεις. Επίσης μπορώ να πω ότι ξέρω ρωσική η γλώσσα. και μιλάω στα ελληνικά. Εγώ δεν ξέρω αγγλικά αλλά νομίζω. ότι αυτό δεν είναι σημαντικό...

Δείγμα 9:

διευθυντο,

Σας γραφω αυτή το γραμμα με τη σχετικη δουλεια. Είμαι ο Νίκος Παπαδοπουλος. γεννήθηκα στις 07/09/1984. Πεντρεμένο και έχω μία κορη. Εγώ μαθηματικός και σπουδασα στη Αμρικη «ΗΠΑ» και ξέρω αγγηλικά πάρα πολύ καλά. Δουλένα τρεια χρόνια στη εταιρεια «Hoverlet» αυτό η εταιρεια για τα αυτοκινητα. Το μισθο είναι 5,000 δουλαρια στο μενά. Και εταιρία μου δωσει καινουργιο αυτοκινητο για να χρησιμοπισω κάθε μερα. Αποφασισαμε να επιστρεψαμε στην Ελλάδα στο καλοκερι γιατι είναι παρα πολύ καλά χωρα στον κοσμο και η γονεις μου μεινουν εδώ.

Βιβλιογραφία

- Αγαθοπούλου Ελένη: «Διδασκαλία δεύτερης γλώσσας για ακαδημαϊκούς σκοπούς I: Εισαγωγή στο πεδίο και εφαρμογές γλωσσολογικών αναλύσεων». Στο: ΚΕΓ, Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας, 2012, http://elearning.greek-language.gr/pluginfile.php/1135/mod_resource/content/3/akadimaikoi.skopoi.pdf (ημερόμ. πρόσβασης 30.12.2014).
- Αλεξανδρή, Κατερίνα, Αμβράζης, Νίκος, Βλέτση Ελένη, Κάλφα, Άννα, Καρακολτσίδου, Μαρία, Κούλαλη, Ελένη, Μικρούλη, Σεβαστιάνα, Μουτή, Άννα, Νικολάου, Γεωργία, Πασιά, Αναστασία, Σταυριανάκη, Κατερίνα, Σεχίδου, Ειρήνη & Τακούδα, Χριστίνα: *Αναλυτικό Πρόγραμμα Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης* 2010, http://smg.web.auth.gr/pdf/Syllabus_gr.doc (ημερ. πρόσβασης 11.6.2014).
- Αντωνοπούλου, Νιόβη, Βαλετόπουλος, Φρειδερίκος, Καρακύργιου, Μαρία, Μουμτζή, Μαρία & Παναγιωτίδου, Βίκυ: *Ανάλυση Λαθών*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας 2006.
- Αντωνοπούλου, Νιόβη, Βογιατζίδου, Σμαράγδα & Τσαγγαλίδης, Αναστάσιος: *Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας. Νέο Αναλυτικό Εξεταστικό Πρόγραμμα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας 2013.
- Αραποπούλου, Μαρία & Γιαννουλοπούλου, Γιαννούλα: «Η χρήση της γλώσσας στα μη γλωσσικά μαθήματα: Ο λόγος των επιστημών [E7]». Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, Πύλη για την ελληνική γλώσσα, 2001, http://www.komvos.edu.gr/glwssa/odigos/thema_e7/e_6_thema.htm (ημερομ. πρόσβασης 30/12/2014)
- Βαρλοκώστα, Σπυριδούλα & Τριανταφυλλίδου, Λήδα: *Επίπεδα Γλωσσομάθειας στην Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα*. Αθήνα: ΚεΔΑ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο 2003.
- Bialystock, E. *Communication Strategies: A Psycholinguistic Analysis of Second Language Use*. Oxford: Blackwell 1990.
- Canale, M. & Swain, M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1, (1980). 1-47.
- Council of Europe: The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR). Cambridge University Press 2001, www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf (ημερ. πρόσβασης 7.9.2014)
- Γαβριηλίδου, Γεωργία, Κοκκινίδου Μαρίνα, Σεχίδου, Ειρήνη, Τακούδα Χριστίνα & Τριανταφυλλίδου Λήδα: *Νέο αναλυτικό πρόγραμμα (syllabus) για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας για ακαδημαϊκούς σκοπούς σε αλλοδαπούς προπτυχιακούς φοιτητές του ΑΠΘ*, 2014, <http://smg.web.auth.gr/wordpress/smg.web.auth.gr/httpdocs/wordpress/wp-content/uploads/2011/12/syllabus-akadimaikous-skopous.pdf> (ημερομ. πρόσβασης 25.2.2014)

- Ευσταθιάδης, Στάθης (επιστ. υπεύθ.), Αντωνοπούλου, Νιόβη, Βογιατζίδου, Σμαράγδα, Μανάβη, Δήμητρα: *Ενδιάμεσο επίπεδο για τα νέα ελληνικά*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας 2001.
- Hurd, Stella & Lewis, Tim (eds.) *Language Learning Strategies in Independent Settings*. NY: Multilingual Matters 2008.
- Ιακώβου, Μαρία & Μπέλλα, Σπυριδούλα. *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας σε Ενηλίκους: Προχωρημένο Επίπεδο*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών 2004.
- Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: Πιστοποίηση ελληνομάθειας, B2 - Καλή Γνώση, Πύλη για την ελληνική γλώσσα 2012, <http://www.greeklanguage.gr/certification/node/94> (ημερομ. πρόσβασης 10.9.2014).
- Καπουρκατσίδου, Μαρία, Γαβριηλίδου Γεωργία & Αλεξανδρή Κατερίνα: *Syllabus G1*, ΣΝΕΓ ΑΠΘ 2014, <http://smg.web.auth.gr/wordpress/smg.web.auth.gr/httpdocs/wordpress/wp-content/uploads/2011/12/Syllabus-G1.doc> (ημερομ. πρόσβασης 30/12/2014).
- Καπουρκατσίδου, Μαρία, Γαβριηλίδου Γεωργία & Αλεξανδρή Κατερίνα: *Syllabus G2*, ΣΝΕΓ ΑΠΘ 2014, <http://smg.web.auth.gr/wordpress/smg.web.auth.gr/httpdocs/wordpress/wp-content/uploads/2011/12/syllabus-G2.doc> (ημερομ. πρόσβασης 30/12/2014).
- Κοκκινίδου, Μαρίνα & Τριανταφυλλίδου, Λήδα (επιμ.): *Θέματα Εξετάσεων Επάρκειας Ελληνομάθειας 2010-2014*. Αθήνα: Κλειδάριθμος. 2015 (υπό έκδοση)
- Κοντός, Παναγιώτης, Ιακώβου, Μαρία, Μπέλλα, Σπυριδούλα, Μόζερ, Αμαλία & Χειλά-Μαρκοπούλου, Δέσποινα. *Αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας σε ενήλικους. Επίπεδο επάρκειας 3*. Αθήνα: Διατμηματικό Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών 2002.
- Kasper, G. & Kellerman, E. (eds) *Communication Strategies: Psycholinguistic and Sociolinguistic Perspectives*. London: Longman 1997.
- Ματσαγγούρας, Η. Γ. *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου ή αφού σκέφτονται γιατί δεν γράφουν;* Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη 2004.
- O'Malley, J. Michael & Chamot, Anna Uhl.: *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press 1990.
- Oxford, Rebecca. L.: "Language learning styles and strategies". Στο: M. Celce-Murcia (επιμ.). *Teaching English as a Second or Foreign Language*, 359-366. 3rd edition. Boston, MA: Heinle & Heinle 2001.
- Πολίτης, Π.: «Προφορικός και γραπτός λόγος». Στο: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, Εγκυκλοπαιδικός οδηγός 2001, http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_a10/index.html (ημερομ. πρόσβασης 25.6.2013).
- Poullisse, N. *The Use of Compensatory Strategies by Dutch Learners of English*. Dordrecht: Foris 1990.
- Τακούδα, Χριστίνα, Κοψίδου, Ιωάννα, Μουτή, Άννα, Πασιά, Αναστασία, Κοκκινίδου, Μαρίνα: *Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας ΑΠΘ. Οδηγός για τις εξετάσεις επάρκειας της ελληνομάθειας 2014*, <http://smg.web.auth.gr/wordpress/smg.web.auth.gr/httpdocs/wordpress/wp-content/uploads/2011/12/NewΟδηγοΪς+γι-.pdf> (ημερ. πρόσβασης 10.9.2014)
- Τσιπλάκου, Σταυρούλα: Γλωσσική ποικιλία και κριτικός εγγραμματισμός: Συσχετισμοί και παιδαγωγικές προεκτάσεις. Στο: Η. Γ. Ματσαγγούρας (επιμ.), *Σχολικός Εγγραμματισμός: Λειτουργικός, Κριτικός και Επιστημονικός*. Αθήνα: Γρηγόρη, 2007: 466-511, http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Glossa/epimorfotiko_yliko/arhtra_meletes/poikilotita_proektaseis.doc (28.6.2013).]

- Tarone, E. Conscious communication strategies in interlanguage. In H. Brown, C. Yorio & R. Crymes (eds), *On TESOL '77* (pp. 194-203). Washington, DC: TESOL 1977.
- Salomone, Ann Masters & Marsal, Florence: «How to avoid language breakdown? Circumlocution!» *Foreign Language Annals*, 30, (1997): 473-484.
- Towell, R. & Hawkins, R.: *Approaches to Second Language Acquisition*. Clevedon, UK: Multilingual Matters 1994.